

BARANYAI LILI

Kommunikáció- és médiatudomány
BA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. Vargha Fruzsina Sára
tudományos munkatárs, HUN-REN
Nyelvtudományi Kutatóközpont

DIALEKTOLOGIAI VIZSGÁLAT MISKOLC KÖRNYÉKÉN - NYELVI VARIABILITÁS A BESZÉDPARTNER FÜGGVÉNYÉBEN

Kulcsszavak: *dialektológia; Miskolc; nyelvjárás*

Kutatásom témája a Miskolc környéki ingázó életmódot folytatók nyelvhasználata szociolingvisztikai szempontból. A vizsgálat kezdetekor hipotézisként felvettem, hogy a beszédpartner személye jobban befolyásol, mint a környezet, ahol a beszélgetés zajlik, és erre szerettem volna kitérni leginkább a kutatás során, a szóhasználati és kiejtésbeli variabilitásra koncentrálni. Célkitűzésem volt meghatározni az északkeleti nyelvjárás jellemzőit, illetve az általam vizsgált alanyok nyelvhasználatát különböző környezetekben. A kutatás keretén belül egy résztvevőt állítottam a középpontba, akinek a családtagokkal, barátokkal történő beszélgetését rögzítem, egyénileg meghatározott kérdésekkel irányítva a társalgás menetét. A kutatásban idáig négy adatközlő vett részt, akiknek szociológiai változói az életkorban, lakóhelyben térnek el. A két helyszín Varbó és Debrecen, mindegyik interjúban más-más beszédpartner vett részt. A dolgozat elméleti keretét korábbi dialektológiai kutatások eredményei képezik, alapul Imre Samu A mai magyar nyelvjárások rendszere című művét vettem figyelembe az eredmények elemzésekor, a módszertanhoz William Labov szociolingvisztikai kutatását, illetve a Budapesti Szociológiai Interjú kérdéskörpusztát vettem segítségül.

A kutatásban feltárt eredmények hozzájárulnak a Miskolc környéki nyelvváltozat leírásához, ebbe beleértve az interjú hanganyagainak kiértékelését, illetve az azokból levont nyelvhasználati megfigyeléseket. A kutatás alanya ezekben az interjúban változó kiejtési sajátosságokat mutatott, amelyek összefüggésben álltak a beszédpartner földrajzi kötődésével és a beszélgetés témájával. A legmarkánsabb nyelvjárási elemek a varbói interjúban jelentek meg, míg a debreceni interjúban a köznyelvek domináltak, leginkább a miskolci baráttal való beszélgetés során. A varbói idősebb beszélgetőpartner konzisztensen használta a helyi nyelvjárás jellemzőit, míg a fiatalabb beszélő inkább a köznyelvet alkalmazta, időnként tért csak el attól. Ennek fényében úgy tűnik, hipotézisem beigazolódni látszik. A dolgozat hozzájárul a magyar dialektológia egyes területeinek részletesebb kidolgozásához, különösen a regionális nyelvhasználati minták feltérképezése és dokumentálása terén. Ahhoz, hogy a kutatás ténylegesen reprezentatív legyen, be kell vonni több adatközlőt is, és ez a vizsgálat folytatásához nélkülözhetetlen.